

AVRUPA AİLELERİNE DANIŞMANLIK İÇİN YOL HARİTASI EVLİ ÇİFTLER

Nihai belge Haziran 2018

ELI Konseyi tarafından 28 Şubat 2019 tarihinde ve ELI Genel Kurulu tarafından 8 Mayıs 2019 tarihinde onaylanmıştır.

Translation into Turkish of the official version of the ELI Empowering European Families: Towards More Party Autonomy in European Family and Succession Law published by the European Law Institute (ELI)* – The translators gratefully acknowledge the permission to translate the text given by the ELI on September 21, 2022. Turkish not being a working language of the ELI, the ELI assumes no liability for any errors, omissions, or ambiguities in the translation.

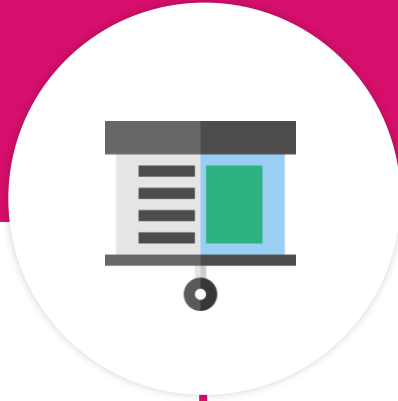
Translated by İsmail Dede (Research Assistant, Galatasaray University). /

* ELI - Schottenring 16, Top 175, 1010 Vienna, Austria -
<<https://www.europeanlawinstitute.eu/>> - secretariat@europeanlawinstitute.eu

Avrupa Hukuk Enstitüsü (European Law Institute) (ELI)* tarafından yayınlanan Avrupa Ailelerini Güçlendirmek: Avrupa Aile ve Miras Hukukunda İrade Serbestisinin Ağırlık Kazanmasına Doğru resmî metninin Türkçe tercümesi - Tercümanlar, metnin tercümesi için izin ELI tarafından 21 Eylül 2022 tarihinde verildiğini minnetle beyan eder. Türkçe ELI'nin çalışma dillerinden biri olmadığı için tercümedeki hatalar, eksiklikler ya da muğlak ifadeler açısından ELI herhangi bir sorumluluk kabul etmemektedir.

İsmail Dede (Araştırma Görevlisi, Galatasaray Üniversitesi) tarafından tercüme edilmiştir.

* ELI - Schottenring 16, Top 175, 1010 Viyana, Avusturya -
<<https://www.europeanlawinstitute.eu/>> - secretariat@europeanlawinstitute.eu

01

GİRİŞ

AVRUPA AİLELERİNE DANIŞMANLIK İÇİN YOL HARİTASI

EVLİ ÇİFTLER

Bu şablon, özellikle yabancılık unsuru içeren evliliğin ekonomik sonuçları ve AB'deki evliliğin tasfiyesi davaları için yalnızca hukuk profesyonelleri tarafından kullanılmak üzere bir yol haritası olarak tasarlanmıştır. Bir anlaşma yapılırken ilgili hukuki çerçeveler kontrol edilmeli ve bireysel koşullar gözetilerek anlaşmalara uyarlanmalıdır. Taraflar seçenekleri aralarında tartışabilirler, ancak profesyonel hukuki yardım almaksızın herhangi bir sözleşme kurmaya kalkışmamaları tavsiye olunur.

Belirli bir hukukun seçimi ve yürürlükteki maddi hukuk kapsamında yapılan diğer seçimler, bir eşin menfaatlerini desteklerken diğer eş için daha az avantajlı olabileceğinden taraflar, evlenme sözleşmesini kurmadan önce bağımsız hukuki tavsiye almalıdır.

Birçok üye devletin kanunları uyarınca, bu gibi sözleşmeler **tescil edilmeli** veya **noter tarafından onaylanmalıdır**. Bu anlaşmanın nihai olarak nerede icraya konabileceğini öngörmek zordur. Bu nedenle, tarafların sözleşmeyi bir **noter huzurunda** kurmaları ya da diğer **resmi gerekliliklere** uymaları gerekebilir.

İlgili AB mevzuatı ve ulusal mevzuat, evlenmeyi planlayan kişiler için bazı konulardaki anlaşmalara açıkça olanak tanımadığından, tarafların evlilik kurulmadan önce bu belgede ele alınan konularla ilgili herhangi bir anlaşma yapmaları halinde özel ihtimam gösterilmesi gerekmektedir.

Bu yol haritasının amacı, eşlere veya müstakbel eşlere danışmanlık yapan hukuk profesyonellerine rehberlik etmektir. Bu belgede yer alan hiçbir husus, hukukçuların uyuşmazlığın olgularını, hukuki niteliği ve müvekkillerine sunulan seçenekleri gerekli özeni göstererek inceleme yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Bu yol haritasını kâr amacı gütmeyen geliştiren Empowering European Families (EEF) proje ekibi üyeleri, bu yol haritasının kullanımından veya burada yer alan bilgilere güvenilmesinden kaynaklanabilecek herhangi bir zarar için sorumlu tutulamaz. Yol haritası, aksi belirtilmedikçe, 2018 yılında yürürlükte olan yasalara dayanmaktadır.

Ulusal hukuk sistemlerini içeren daha fazla bilgi için aşağıdaki Internet sayfasını ziyaret edebilirsiniz:

www.empoweringeuropeanfamilies.eu

Bu yayın Avrupa Birliği Adalet Programı'nın mali desteği ile hazırlanmıştır. Bu yayının içeriğinden yalnızca Viyana Üniversitesi ve Utrecht Üniversitesi sorumludur. Yayında yer alan görüşler hiçbir şekilde Avrupa Komisyonu'nun görüşleri olarak yorumlanamaz.

02

HUKUK DANIŞMANLARI İÇİN İHTİYARİ KONTROL LİSTESİ

A. HUKUK DANIŞMANLARI İÇİN İHTİYARİ KONTROL LİSTESİ (1. NOTER/AVUKAT İÇİN)

Hukuk danışmanı olarak:

[Danışman ismi veya isimlerini yazınız.]

Detaylı olmamakla birlikte, münferit vakayla ilgili olduğu ölçüde,

- (1)** Müvekkilimle/müvekkillerimle halihazırdaki durumları için yürürlükte olan kanunlar, evliliğin sona ermesi (boşanma, ölüm vb.) ve vergiye ilişkin sonuçlar (örneğin veraset ve intikal vergisi) da dahil olmak üzere tarafların her biri üzerinde etki doğurabilecek hukuki sonuçlar hakkında görüşüm. Ayrıca tarafların durumlarındaki olası değişiklikleri (örneğin çocuklar, yurtdışında çalışma, eşlerden birine gelecekte bağışta bulunulması veya miras kalması) ve bunların hukuki sonuçlarını da tartışmaya açtım.
- (2)** Müvekkilime/müvekkillerime uygulanacak hukuk, maddi hukuk ve yetkili mahkeme açısından sahip oldukları seçenekleri ve tarafların her biri üzerinde etki doğurabilecek hukuki sonuçları açıkladım. Açıklamalarım, evliliğin sona ermesi (boşanma, ölüm vb.) durumunda ortaya çıkabilecek olası sonuçları ve vergi yükümlülüklerine ilişkin sonuçları (örneğin veraset ve intikal vergisi veya yürürlükteki kanunda bir değişikliğin mülkiyetin devrine yol açması durumunda ortaya çıkabilecek vergi yükümlülükleri) içermektedir.
- (3)** Müvekkilime/müvekkillerime, belirli konularda (örneğin emeklilik hakları) veya mülki anlamda (örneğin AB yasal rejimlerine tam olarak katılmayan AB Devletleri, AB üyesi olmayan Devletlerle bağlantılar veya ikili ya da çok taraflı anlaşmaların etkisi) yapacakları herhangi bir seçimin sınırlarını açıkladım.
- (4)** Gereken durumda, müvekkilime/müvekkillerime aynı cinsiyetten evlilikler veya transseksüel* ya da interseks* kişileri içeren evliliklerle ilgili belirli sınırları açıkladım ve istenen hukuki sonuçlara ulaşmak için alternatif seçenekleri kendileriyle tartıştım.
- (5)** Müvekkilimi/müvekkillerimi, malvarlığına ilişkin işlemlere uygulanacak hukuku seçmelerinin, belirli bir mal rejimini seçmelerinin ya da anlaşmaya varılan belirli kısıtlamaların, özellikle üçüncü kişilerin bu seçimlerden haberdar olmadığı durumlarda (örneğin üçüncü kişilere taşınmaz satılırken), üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği konusunda bilgilendirdim.
- (6)** Müvekkilimi/müvekkillerimi bir uyuşmazlığa bakan mahkemenin, uygulanacak hukukun taraflarca tayinine imkan tanınmadığı durumlarda, kanunlar ihtilafı kuralları

uyarınca, yaptıkları seçimi nazara almayabileceği ve mahkemenin farklı bir kanunun emredici hükümlerini uygulayabileceği hususunda bilgilendirdim.

(7) Müvekkilimi/müvekkillerimi; boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali davalarına bakacak mahkemeyi AB yargı yetkisine dair kurallar kapsamında şu an için seçme imkanları bulunmadığı konusunda bilgilendirdim.

(8) Müvekkilimi/müvekkillerimi mahkemeye başvurmadan evvel mahkeme dışı uyuşmazlık çözümleri seçeneklerini, özellikle de aile arabuluculuğunu değerlendirmeleri hususunda ve ayrı bir arabuluculuk anlaşması yapmak isteyebilecekleri konusunda bilgilendirdim.

(9) Müvekkilime/müvekkillerime bu sözleşme hakkında uygulanması elzem tüm resmi gereklilikleri açıkladım ve bu gereklilikleri nasıl yerine getireceklerini anladıklarından emin oldum.

(10) Müvekkilimi/müvekkillerimi, özellikle de eşcinsel evlilik durumunda, eşlerine kazandırmada bulunmak istemeleri halinde, vasiyetname hazırlamasının tavsiye edildiği konusunda bilgilendirdim. Mahkemenin ya da uygulanacak hukukun, eşin mirasçılığını tanımadığı veya ölüm üzerine mal rejimi tasfiyesine imkân tanımadığı durumlardan kaçınmak için bu bilgilendirmede bulundum.

(11) Müvekkilimi/müvekkillerimi, özellikle de eşcinsel evlilik durumunda, yürürlükteki ulusal mevzuat uyarınca sağlık hizmeti alanında, hayat sonlandırma ihtimalinde, ehliyet kaybı veya diğer acil durumlarda karar alınabilmesi için karşılıklı temsil yetkisi verilmesinin tavsiye edildiği konusunda bilgilendirdim.

(12) Müvekkilimi/müvekkillerimi taşınmazlar, gemiler veya şirket hissesi gibi belirli tür malvarlığı değerlerine malik olmaları veya bunları devralmaları durumunda, bu değerlerin bulunduğu ülkede, tarafların mal rejimine ilişkin hukuk seçimine bakılmaksızın, başka bir hukukun uygulanabileceği konusunda bilinçlendirdim. Bu nedenle istedikleri sonuçlara farklı yollarla, örneğin şirketler hukuku, eşya hukuku veya sözleşmeler yoluyla ulaşmaya çalışmanın tarafların menfaatine olabileceğini açıkladım.

B. HUKUK DANIŞMANLARI İÇİN İHTİYARİ KONTROL LİSTESİ (2. NOTER/AVUKAT İÇİN)

Hukuk danışmanı olarak:

[Danışman ismi veya isimlerini yazınız.]

Detaylı olmamakla birlikte, münferit vakayla ilgili olduğu ölçüde,

- (1)** Müvekkilimle/müvekkillerimle halihazırdaki durumları için yürürlükte olan kanunlar, evliliğin sona ermesi (boşanma, ölüm vb.) ve vergiye ilişkin sonuçlar (örneğin veraset ve intikal vergisi) da dahil olmak üzere tarafların her biri üzerinde etki doğurabilecek hukuki sonuçlar hakkında görüştüm. Ayrıca tarafların durumlarındaki olası değişiklikleri (örneğin çocuklar, yurtdışında çalışma, eşlerden birine gelecekte başta bulunulması veya miras kalması) ve bunların hukuki sonuçlarını da tartışmaya açtım.
- (2)** Müvekkilime/müvekkillerime uygulanacak hukuk, maddi hukuk ve yetkili mahkeme açısından sahip oldukları seçenekleri ve tarafların her biri üzerinde etki doğurabilecek hukuki sonuçları açıkladım. Açıklamalarım, evliliğin sona ermesi (boşanma, ölüm vb.) durumunda ortaya çıkabilecek olası sonuçları ve vergi yükümlülüklerine ilişkin sonuçları (örneğin veraset ve intikal vergisi veya yürürlükteki kanunda bir değişikliğin mülkiyetin devrine yol açması durumunda ortaya çıkabilecek vergi yükümlülükleri) içermektedir.
- (3)** Müvekkilime/müvekkillerime, belirli konularda (örneğin emeklilik hakları) veya mülki anlamda (örneğin AB yasal rejimlerine tam olarak katılmayan AB Devletleri, AB üyesi olmayan Devletlerle bağlantılar veya ikili ya da çok taraflı anlaşmaların etkisi) yapacakları herhangi bir seçimin sınırlarını açıkladım.
- (4)** Gereken durumda, müvekkilime/müvekkillerime aynı cinsiyetten evlilikler veya transseksüel* ya da interseks* kişileri içeren evliliklerle ilgili belirli sınırları açıkladım ve istenen hukuki sonuçlara ulaşmak için alternatif seçenekleri kendileriyle tartıştım.
- (5)** Müvekkilimi/müvekkillerimi, malvarlığına ilişkin işlemlere uygulanacak hukuku seçmelerinin, belirli bir mal rejimini seçmelerinin ya da anlaşmaya varılan belirli kısıtlamaların, özellikle üçüncü kişilerin bu seçimlerden haberdar olmadığı durumlarda (örneğin üçüncü kişilere taşınmaz satılırken), üçüncü kişilere karşı ileri sürülemeyeceği konusunda bilgilendirdim.
- (6)** Müvekkilimi/müvekkillerimi bir uyuşmazlığa bakan mahkemenin, uygulanacak hukukun taraflarca tayinine imkan tanınmadığı durumlarda, kanunlar ihtilafı kuralları uyarınca, yaptıkları seçimi nazara almayabileceği ve mahkemenin farklı bir kanunun

emredici hükümlerini uygulayabileceği hususunda bilgilendirdim.

(7) Müvekkilimi/müvekkillerimi; boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali davalarına bakacak mahkemeyi AB yargı yetkisine dair kurallar kapsamında şu an için seçme imkanları bulunmadığı konusunda bilgilendirdim.

(8) Müvekkilimi/müvekkillerimi mahkemeye başvurmadan evvel mahkeme dışı uyuşmazlık çözümleri seçeneklerini, özellikle de aile arabuluculuğunu değerlendirmeleri hususunda ve ayrı bir arabuluculuk anlaşması yapmak isteyebilecekleri konusunda bilgilendirdim.

(9) Müvekkilime/müvekkillerime bu sözleşme hakkında uygulanması elzem tüm resmi gereklilikleri açıkladım ve bu gereklilikleri nasıl yerine getireceklerini anladıklarından emin oldum.

(10) Müvekkilimi/müvekkillerimi, özellikle de eşcinsel evlilik durumunda, eşlerine kazandırmada bulunmak istemeleri halinde, vasiyetname hazırlamasının tavsiye edildiği konusunda bilgilendirdim. Mahkemenin ya da uygulanacak hukukun, eşin mirasçılığını tanımadığı veya ölüm üzerine mal rejimi tasfiyesine imkân tanımadığı durumlardan kaçınmak için bu bilgilendirmede bulundum.

(11) Müvekkilimi/müvekkillerimi, özellikle de eşcinsel evlilik durumunda, yürürlükteki ulusal mevzuat uyarınca sağlık hizmeti alanında, hayat sonlandırma ihtimalinde, ehliyet kaybı veya diğer acil durumlarda karar alınabilmesi için karşılıklı temsil yetkisi verilmesinin tavsiye edildiği konusunda bilgilendirdim.

(12) Müvekkilimi/müvekkillerimi taşınmazlar, gemiler veya şirket hissesi gibi belirli tür malvarlığı değerlerine malik olmaları veya bunları devralmaları durumunda, bu değerlerin bulunduğu ülkede, tarafların mal rejimine ilişkin hukuk seçimine bakılmaksızın, başka bir hukukun uygulanabileceği konusunda bilinçlendirdim. Bu nedenle istedikleri sonuçlara farklı yollarla, örneğin şirketler hukuku, eşya hukuku veya sözleşmeler yoluyla ulaşmaya çalışmanın tarafların menfaatine olabileceğini açıkladım.

03

AVRUPA BİRLİĞİNDEKİ EVLİ ÇİFTLER İÇİN SÖZLEŞME TASLAĞI

AB İÇERİSİNDEKİ EVLİ ÇİFTLER İÇİN SÖZLEŞME TASLAĞI

Sözleşme, aşağıdaki kişiler arasında kurulmuştur:

Ad:	<input type="text"/>	[eşin adı]
Doğum tarihi:	<input type="text"/>	[tarih]
Yer:	<input type="text"/>	[yer]
Cinsiyet:	☐ Erkek ☐ Kadın. ☐ Belirtmek istemiyorum ¹	
Uyruk: ²	<input type="text"/>	
Mevcut mutad mesken: ³	<input type="text"/>	
Mülteci statüsü: ⁴	☐ Hayır ☐ Evet, durumuşeklindedir.	
Kimlik numarası ve türü ⁵ (isteğe bağlı):	<input type="text"/>	

Ad:	<input type="text"/>	[eşin adı]
Doğum tarihi:	<input type="text"/>	[tarih]
Yer:	<input type="text"/>	[yer]
Cinsiyet:	☐ Erkek ☐ Kadın ☐ Belirtmek istemiyorum	
Uyruk:	<input type="text"/>	
Mevcut mutad mesken:	<input type="text"/>	
Mülteci statüsü:	☐ Hayır ☐ Evet, durumuşeklindedir.	
Kimlik numarası ve türü (isteğe bağlı):	<input type="text"/>	

Kurulmuş ya da kurulacak olan evlilik birliği⁶

Evlenme tarihi:

[tarih]

Evlenme yeri:

[yer]

Kaydedildiği sicil:

[sicil bilgisi, varsa]

Sicil numarası:

[sicil numarası, varsa]

Taraflar bu sözleşme ile aşağıdakileri beyan eder.

 Lütfen işaretleyiniz, belirtiniz ve gerekli ya da ilgiliyse ekleyiniz.

Bu Sözleşme'nin imzalandığı tarihte taraflar, Ek'te belirtilen ülkelerde taşınmaz, taşınır ve borçlara sahip durumdadır.

Evlilikle ilgili aşağıdaki anlaşmalar mevcuttur ve kopyaları eklenmiştir :⁷

.....

.....

[Ek numarası, sözleşme türü, sözleşme tarihi, kayıt numarası gibi detaylar]

SUNUŞ

Taraflar, evliliğin ve evliliklerinin sona ermesinin ekonomik sonuçlarına⁸ ilişkin olarak mevcut Sözleşme'yi hazırlamıştır. Üzerinde uyuşmaya varılan hususlara aşağıda özel olarak yer verilmiştir:

- Uygulanacak hukuk (I.);
- Malvarlığı ilişkilerini ele alan maddi hukuk meseleleri, mal rejimleri, emeklilik hakları, nafaka ile aile konutu (II ila V.);
- Uyuşmazlıkların çözümü ve yetkili mahkemeler⁹ (VI.) ve
- Son hükümler (VII.).

Sözleşme'de ele alınmamış olan hususlar, yapılan tercihlerin yorumlanması ve uygulanmasına ilişkin meseleler de dikkate alınarak tarafların bu Sözleşme'de ortaya koydukları tercihlere mümkün olan azami ölçüde saygı gösterilerek, hakkaniyet ve adalete uygun biçimde¹⁰, uygulanacak hukukun kurallarına tabi olacaktır.

Taraflar, bu belgede ortaya konan tercihlerinin bazı AB üye devletlerinin mahkemeleri tarafından (tam anlamıyla) nazara alınamayabileceğinin ve üçüncü kişilere etkili olmayabileceğinin farkındadır.¹¹ Taraflar böylesi bir ihtimalde, Sözleşme'nin mümkün olduğunca hüküm doğurması ve ortak tercihlerine olabildiğince sonuç bağlanması amacıyla Sözleşme'nin daha esnek bir şekilde yorumlanmasını istemektedir.

Taraflar yaptıkları tercihlerin, içlerinden birinin ölümü halinde mal rejimine ve tarafların malvarlığı üzerinde nasıl etki doğuracağını farkındadır. Ancak bu etki sadece mal rejimi düzenlemeleri veya bu belgede ele alınan diğer kurallar tarafından öngörüldüğü ölçüde geçerlidir. Buna karşılık, bu Sözleşme miras hukuku bağlamında sonuç doğurmaz, zira **ölüme bağlı tasarruflar farklı kurallara tabidir.**¹²

I. EVLİLİKLE İLGİLİ ÖNEMLİ MESELELERE UYGULANACAK HUKUK¹³

- (i) Tarafların, seçim hakkının kendilerinde olduğu konular hakkındaki uygulanacak hukuk seçimi¹⁴ aşağıda yer almaktadır. Tarafların seçimi; malvarlığı ilişkileri,¹⁵ nafaka¹⁶ da dahil olmak üzere evliliklerinin veya evliliğin sona ermesinin diğer ekonomik sonuçlarını¹⁷ ve emeklilik haklarını¹⁸ da kapsamaktadır:

[seçilen ülke/bölge hukuku bu kutuya yazılmalıdır]

Seçilen hukuk, boşanma veya ayrılık için de geçerlidir.¹⁹

? Kutuyu işaretlemeyeniz, seçilen ülke eşlerden birinin mutad meskeninin veya vatandaşlığının (mülteciler, vatansızlar: mutad mesken) bulunduğu Devlet olmalıdır. Bu seçim AT, BE, BG, CY, CZ, DE, EE, ES, FI, FR, GR, HR, IT, LU, LT, MT, NL, PL, PT, RO, SCO, SE, SI ve muhtemelen diğer devletlerin mahkemeleri tarafından tanınacaktır.

Boşanma ve ayrılık ile ilgili kutuyu işaretlerseniz, seçilen ülke eşlerin ortak mutad meskeninin veya birinin hala ikamet ettiği son ortak mutad meskenin veya eşlerden birinin vatandaşlığının (mülteciler, vatansızlar: mutad mesken) olduğu devlet olmalıdır. Bu seçim AT, BE, BG, DE, EE, ES, FR, GR, IT, LU, MT, PT, RO, SI ve muhtemelen diğer devletlerin mahkemeleri tarafından tanınacaktır.

Yasaları, evliliği tanımayan bir ülkeyi seçmekten kaçının.

- (ii) Davaya bakan mahkemenin seçilen hukuku uygulamaması halinde taraflar, II. ila V. bölümler kapsamında yaptıkları seçimlerin mahkemece tayin edilen uygulanacak hukuk kapsamında uzlaştıkları haliyle nazara alınmasını talep eder. Taraflar ayrıca, Mahkemece tayin edilen hukukun uygulanması üzerine, Sözleşme'yle sahip olacakları hak ve yükümlülükler eşdeğer hak ve yükümlülükler üzerinde mutabık kaldıklarını beyan eder.²⁰

II. MAL REJİMİ

1. GENEL REJİM SEÇİMİ

Taraflar, mülkiyet ilişkileri için aşağıdaki rejim üzerinde mutabık kalmıştır.²¹ Seçilen bu rejim, I. bölümde seçilen hukukta özel bir görünüme ve forma tabi olabilir:

? Aşağıdaki kutulardan yalnızca birini işaretleyin. İşaretlenen seçeneğin, I. bölümde seçilen yasa tarafından izin verildiğinden emin olun.

Mal Ortaklığı Rejimi

Eşlerden biri tarafından edinilen mallar prensip olarak her ikisinin de malı haline gelir ve her iki eş de hangisinin borçlu sıfatını taşıdığına bakılmaksızın belirli borçları ifa etmek zorunda kalabilir. Rejimin sona ermesi halinde, bu ortak mallar eşler arasında veya hayatta kalan eş ile vefat eden eşin mirasçıları arasında paylaşılacaktır.

? Mal ortaklığı rejimi; BE, BG, CZ, EE, ES (Balear Adaları, Katalonya hariç), FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SI, SK ülke hukuklarında yasal mal rejimidir. AT, DE ve EL hukukunda da mal rejimi olarak seçilebilmektedir. İskoçya hukuku kapsamında da sözleşme özgürlüğü sayesinde kabul edilmektedir, ancak mal rejimi olarak kanunlarda yer almadığına dikkat edilmelidir.

- Sadece evlilik sırasında edinilen mallar dahil
- Evlilik öncesinde elde edilen mallar da dahil

Ertelemiş Mal Ortaklığı Rejimi

Evlilik süresince tüm mallar, malları edinen eşlere aittir ve ilgili borçlar da borçlu eş tarafından ifa edilmelidir. Ancak ölüm veya boşanma halinde, eşlerden birinin mevcut malvarlığının net değeri eşler arasında veya hayatta kalan eş ile vefat eden eşin mirasçıları arasında paylaşılacaktır.

? DK, FI ve SE'de yasal mal rejimidir. AT, CZ ve SK'da mal rejimi olarak seçilebilmektedir.

- Sadece evlilik sırasında edinilen mallar dahil
- Evlilik öncesinde elde edilen mallar da dahil

Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi

Tüm mallar onları edinen eşlere aittir ve ilgili borçlar, borçlu eş tarafından ödenmelidir. Rejimin sona ermesi üzerine, her bir eşin evlilik süresince elde ettiği net kazanç hesaplanacak ve daha yüksek kazanca sahip olan eş, aradaki farkın belirli bir yüzdesini diğerine ödemek zorunda kalacaktır. Uygulanacak hukuk, özellikle ölümle sona erme durumunda sabit, esnek veya basitleştirilmiş, örneğin toplu ödeme gibi, çözümler öngörebilir.

CY, DE ve EL'de yasal mal rejimidir. EE, ES (Katalonya mevzuatı), FR, HU, LU, MT, NL, PL, PT ve RO'da mal rejimi olarak seçilebilmektedir. Sözleşme özgürlüğü sayesinde AT, BE, BG ve İskoçya yasaları kapsamında da kabul edilmektedir, ancak mal rejimi olarak kanunlarda yer almadığına dikkat edilmelidir.

Boşanma Üzerine Malların Adil Bir Şekilde Dağıtılması Rejimi

Evlilik süresince tüm mallar, onları edinen eşlere aittir ve ilgili borçlar da borçlu eş tarafından ödenmelidir. Ancak boşanma halinde, borçlar da dahil olmak üzere eşlerin malları, eşlerin ve çocukların ihtiyaçları, ilişkiden kaynaklanan dezavantajların telafisi, paylaşım ilkesi ve yapılan katkılar gibi kriterler göz önünde bulundurularak hakkaniyete uygun ve adil bir şekilde yeniden paylaştırılmaktadır.

AT, IE, İngiltere ve Galler ile İskoçya'da yasal mal rejimidir.

Sadece evlilik sırasında edinilen mallar dahil

Evlilik öncesinde elde edilen mallar da dahil

Mal Ayrılığı Rejimi

Her bir eşin malvarlığı ve borçları evlilikten etkilenmez. Boşanma ve/veya ölüm durumunda hiçbir mal veya borç paylaşılmaz ve hiçbir denkleştirme yapılmaz.

Balear Adaları ve Katalonya (ancak ev içi emek için sınırlı tazminat ile)'da yasal mal rejimidir. AT, BE, BG, CY, CZ, DE, DK, EE, EL, ES, FI, FR, HR, HU, IT, LT, LU, LV, MT, NL, PL, PT, RO, SE ve SK'da mal rejimi olarak seçilebilmektedir.

Her türden paylaşımın dışlanmasına ilişkin anlaşmaların, III. İla V.'te yer alanlarla bir arada nazara alındığında, özellikle mahkemeler tarafından iptal edilmeye yatkın alanlar olduğunu unutmayınız.

Diğer:

.....

2. HARIÇ TUTULANLAR VE DAHİL EDİLENLER

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan hususları, 4. başlık kapsamındaki istisna veya ilaveye tabi olarak, tamamen seçilen hukukun yasalarına²² bırakmaktadır.

? Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, aşağıdaki malvarlığı değerlerini 1. başlık kapsamında mutabık kalınan mal rejimi sisteminin dışında tutmaktadır ('hariç tutulan değer'). Hariç tutulan değerlerle ilgili hak ve borçları rejim dışı tutmayı kabul ederler. Ayrıca hariç tutulan değerler karşılığında elde edilenler (ikame değerler) de, örneğin bir satıştan elde edilen gelirler de hariç tutulacaktır.

? Liste tüketici şeklinde sayılmıştır. Yani bir kutunun işaretlenmemiş olması, söz konusu değer seçilen hukuk kuralları tarafından hariç tutulması durumunda bile mal rejimine dahil edilmesini istedikleri anlamına gelecektir. Bununla birlikte, seçilen hukuk, örneğin belirli bir maddenin nasıl yorumlanacağı veya aşağıda açıkça ele alınmayan diğer ayrıntılar gibi konularda yürürlükte kalmaya devam eder. Uygulanacak hukukun seçimlere izin verdiğiinden emin olun.²³

Evlilik öncesi malların genel olarak hariç tutulmasına ilişkin olarak tarafların 1. başlık kapsamında yapmış oldukları tercihler her halde geçerliliğini korur ve evlilik öncesi malların hariç tutulması halinde ikame ve denkleştirme ilkeleri uygulanır.

- bağış yoluyla kazanılanlar
- miras yoluyla kazanılanlar
- kişisel mallar
- bedensel bütünlüğün ihlal edilmesi nedeniyle ödenmiş tazminatlar
- kişisel başarılar (örn. ödül gibi) veya kusurlu davranışlar (örn. para cezası gibi)
- piyango ve kumardan elde edilen kazançlar ve kayıplar
- meslekle ilgili malvarlığı değerleri
- şirket hisseleri ve bir işletmede tutulan malvarlığı değeri (sadece sermaye olmadığı sürece)
- taşınmazlar
- Ekte sayılan özel malvarlığı değerleri
-

Emeklilik hakları münhasıran aşağıda III. bölümde kararlaştırıldığı şekilde ele alınacaktır. Taraflar, hariç tutulan malların hariç tutulmayan değerlerin yararına kullanıldığı veya bunun tersinin olduğu ya da bir eşin hariç tutulan mallarının diğer eşin hariç tutulan mallarının yararına kullanıldığı durumlarda, rejimin sona ermesi üzerine bundan önemli ölçüde yararlanan eşin adil bir tazminat ödeyeceği konusunda mutabıktır.

3. MALVARLIĞI DEĞERİNİN ELDEN ÇIKARILMASINA İLİŞKİN KISITLAMALAR

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan konuları, 4. başlık kapsamındaki herhangi bir istisna veya ilaveye tabi olarak, tamamen seçilen hukukun yasalarına bırakmaktadır.
- ?** Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, aşağıdaki malvarlığı değerleriyle ilgili işlemlerin, malikin kim olduğuna bakılmaksızın diğer eşin rızasını gerektirdiğini kabul eder.²⁴

? Aşağıdaki kutulardan tarafların uygun gördüğü kadarnı işaretleyiniz. Bu seçim, malvarlığı değeri üzerinde tasarrufta bulunulmasına ilişkin hükümler de dahil olmak üzere, seçilen hukuk kapsamındaki işlemlere ilişkin diğer kısıtlamalara hânel getirmez.

- Aile konutu
- Ev eşyası
- Taşınmaz
- Alışıl gelmişin dışındaki hediyeler
- üzerinde değere karşılık gelen işlemler
-

Taraflar, bu maddenin ihlalinin seçilen hukuk kapsamında öngörülen en geniş kapsamlı hukuki etkiye sahip olmasını, bu mümkün olamayacaksa en azından bir tazminat talebine yol açmasını istemektedir.

4. SPECIAL AGREEMENTS

Uygulanacak hukukun yasal hükümlerine istisna olarak/ek olarak, taraflar yukarıda 1'den 3'e kadar ele alınan konular ve özellikle rejimin feshi/tasfiyesine ilişkin olarak aşağıdaki özel kurallar üzerinde mutabık kalırlar²⁵.

? Seçimlere uygulanacak hukuk tarafından izin verildiğine emin olunuz.

III. EMEKLİLİK HAKLARI

1. GENEL SEÇİM

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan hususları, 2. başlık kapsamındaki istisnalara veya eklemelere tabi olarak, tamamen uygulanacak hukukun²⁶ yasalarına bırakmaktadır. Uygulanacak hukukun başlık I (i)'de belirtilen hukuktan farklı olduğu durumlarda, taraflar kendilerine tanınan seçenekleri kullanmayı veya bu seçenekleri kullanmaktan kaçınmayı, sonuçları başlık I (i)'de belirtilen hukuk uyarınca olası sonuçlara mümkün olduğunca yaklaştıracak şekilde kabul ederler.²⁷

? Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, boşanma durumunda emeklilik veya maluliyet aylığı işlevi görebilecek sigorta ürünleri de dahil olmak üzere her türlü emeklilik hakkını²⁸ aşağıdaki şekilde ele almayı kabul eder:

(i) Emeklilik haklarının; uygulanan hukuk kapsamında, mahkeme kararı da dahil olmak üzere, özel bir kanuni bölme/paylaşma/katılım mekanizmasına²⁹ tabi olduğu durumlarda, bu mekanizma önceliklidir.

Bununla birlikte, mümkün olduğu ölçüde, taraflar aşağıdakiler için emeklilik sisteminden ayrılmayı kabul eder:

- Kamu emeklilik planları
 Mesleki emeklilik planları
 Özel emeklilik planları

? Yalnızca, tarafların yasal mekanizmanın uygulanmasını istemediği durumlarda kutulardan birini veya birkaçını işaretleyin.

(ii) Emeklilik hakları, (i) emeklilik hakları kapsamında atıfta bulunulan özel bir yasal mekanizmaya veya bunların değerine dahil edilmediği sürece, tarafların yukarıda II. 1. kapsamında üzerinde anlaştıkları herhangi mal rejimine dahil edilecektir. Yani emeklilik hakları boşanma üzerine paylaşılacak, bölünecek veya denkleştirilecektir.³⁰

Bununla birlikte, mümkün olduğu ölçüde, taraflar aşağıdakiler için emeklilik sisteminden ayrılmayı kabul eder:

- Kamu emeklilik planları
 Mesleki emeklilik planları
 Özel emeklilik planları

? Yalnızca, tarafların yasal mekanizmanın uygulanmasını istemediği durumlarda kutulardan birini veya birkaçını işaretleyin.

(iii) Eski eşin yaşı veya sağlık durumu nedeniyle, (i) veya (ii)'den kaynaklanan herhangi bir paylaşım ya da paylaşmaya katılmaya rağmen geçimini sağlayamayacak durumda olması halinde, yaş veya sağlık durumu nedeniyle nafakaya ilişkin hükümlere tabi olabilir.³¹

2. ÖZEL HÜKÜMLER

Yürürlükteki kanunun yasal hükümlerine istisna olarak/ek olarak, taraflar aşağıdaki özel kurallar üzerinde mutabık kalırlar.³²

.....

.....

.....

 Seçimlere uygulanacak hukuk tarafından izin verildiğinden emin olunuz.

IV. NAFKA

1. FİİLİ AYRILIK SIRASINDA NAFKA

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan konuları, 3. başlık kapsamındaki istisnalara veya ilavelere tabi olarak, tamamen uygulanacak hukukun yasalarına bırakmaktadır.

 Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, ayı aşmayan fiili ayrılık süresince, ekonomik olarak daha güçlü olan eşin, diğer eşin evlilikteki yaşam standardını sürdürebilmesi için nafaka ödemesi konusunda anlaşmışlardır. Nafaka, ödemekle yükümlü kılınan eşin yaşam standardından mahrum kalacağı ölçüde ödenmeyecektir.

2. BOŞANMA, MAHKEME KARARINA DAYANAN AYRILIK VEYA KALICI FİİLİ AYRILIK DURUMUNDA NAFKA

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan konuları, 3. başlık kapsamındaki istisnalara veya ilavelere tabi olarak, tamamen uygulanacak hukukun yasalarına bırakmaktadır.

? Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, boşanma, yasal ayrılık veya 1. başlıkta belirtilen fiili ayrılık süresinin sona ermesinden sonra, her bir eşin kendi kendine yeterliliğe ulaşmaya çalışacağı konusunda anlaşılır.

Ancak, ekonomik olarak daha güçlü olan eski eş, diğer eski eşin aşağıda belirtilen koşulları yerine getirmesine ve elinden geleni yapmasına rağmen belirtilen yaşam standardını sürdürmek için yeterli imkana sahip olmadığı ölçüde eski eşine nafaka ödeyecektir.

Nafaka gereksinimi duyan eski eş	İlgili yaşam standardı:			Talep yok
	Evlilikteki standart	Yeterli düzeyde	Asgari geçim	
(i) ortak küçük çocuklarının veya hasta/engelli aile üyelerinin bakımı nedeniyle geçimini sağlamasının beklenemeyeceği durumda ³³	☐	☐	☐	☐
(ii) ilişki kaynaklı dezavantajlar nedeniyle geçimini sağlayamadığı durumda	☐	☐	☐	☐
(iii) yaşı, sağlık durumu veya eğitim eksikliği nedeniyle geçimini sağlayamadığı durumda	☐	☐	☐	☐
(iv) başkaca nedenlerle geçimini sağlayamadığı durumlarda	☐	☐	☐	☐
(v)	☐	☐	☐	☐
.....	☐	☐	☐	☐

Nafaka, ödemekle yükümlü eski eşin aynı yaşam standardından yoksun kalmasına neden olacak ölçüde ödenmeyecektir.

? Her satır için tam olarak bir kutuyu işaretleyin. Talep yetkisinin bulunmadığını gösteren sütun, mahkeme tarafından iptal edilebilir. Sözleşme, evlilikten önce veya evlilik sırasında yapılmışsa, DK ve FR mahkemeleri tarafından nazara alınmaz. Benzer şekilde IT, NL ve SE mahkemeleri tarafından da nazara alınmayabilir.

Nafakanın ne ölçüde sağlanacağına ilişkin kuralların yanı sıra, seçilen hukuk kapsamındaki özel değişiklikler, kısıtlamalar vb. yine de geçerli olacaktır. Eski eşlerden birinin yeni eş, partner veya çocuklar karşısında sahip olabileceği nafaka haklarının veya yükümlülüklerinin ya da eski eşin kusurlu davranışlarının hukuki sonuçları da bu kapsamdadır.

Uygulanacak hukuk çerçevesinde mümkün olduğu ölçüde, nafaka yükümlülüğü ekonomik açıdan daha güçlü olan nafaka yükümlüsü eski eşin mirasçılara intikal edecektir.³⁴

3. ÖZEL HÜKÜMLER

Uygulanacak hukukun yasal hükümlerine istisna olarak/ek olarak, taraflar örneğin koşullar, süre, hesaplama, ödeme şekilleri gibi konularla ilgili olarak aşağıdaki özel hükümler üzerinde mutabık kalırlar:

.....

.....

.....

.....

Seçimlere uygulanacak hukuk tarafından izin verildiğinden emin olunuz.

V. AİLE KONUTU VE EV EŞYASININ GEÇİCİ TAHSİSİ

1. AYRILIK SONRASI ZİLYETLİK VE KULLANIM

- a. Taraflar, aşağıda ele alınan konuları, 2. başlık kapsamındaki istisnalara veya ilavelere tabi olarak, tamamen uygulanacak hukukun³⁵ yasalarına bırakmaktadır.

? Yukarıdaki kutuyu işaretleyin ve b. maddesini atlayın ya da b. maddesindeki kutuyu işaretleyin ve belirtilen şekilde diğer seçimleri yapın.

- b. Taraflar, ayrılma durumunda, kimin malik olduğuna ve II. bölüm kapsamındaki seçimlerine bakılmaksızın, aile konutunun ve ev eşyalarının, ilgili tarafın acil ihtiyaçları veya çocukların yüksek menfaatlerinin gerekli kılması durumunda tahsisle yükümlü kılınacak olanın mirasçılarının meşru menfaatleri göz önünde bulundurularak, geçici olarak talepte bulunan tarafa tahsis edileceğini kabul eder. Tahsisten yararlanan taraf, tahsis süresi boyunca konut ve ev eşyasına dair işletme masraflarının tamamını üstlenecek ve hakkaniyet gerektirdiği ölçüde tahsis edene tazminat ödeyecektir.

? Taraflar, aile konutuna acilen ihtiyaç duyan bir tarafın, sırf konut diğer taraf malik olduğu için evden ayrılmak zorunda kalmamasını sağlamaya çalışıyorsa bu kutuyu işaretleyin.

2. ÖZEL HÜKÜMLER

- Uygulanacak hukukun yasal hükümlerine istisna olarak/ek olarak, taraflar örneğin koşullar, süre gibi konularla ilgili olarak aşağıdaki özel hükümler üzerinde mutabık kalır³⁶:

.....

.....

.....

? Seçimlere uygulanacak hukuk tarafından izin verildiğinden emin olunuz.

VI. UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ

Taraflar, seçtikleri mahkemenin³⁷ boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali davalarına bakmakla görevli başka bir mahkemenin davaya görmesini engellemeyeceğinin,³⁸ ve bunun malvarlığına ilişkin yargı yetkisi açısından da sonuçları olabileceğinin farkındadır.³⁹ Taraflar ayrıca, çoğu üye devletteki mahkemelerin arabuluculuğu deneme taahhüdünü, bağlayıcı olarak nazara almayacağını da farkındadır. Bununla birlikte, taraflar yasal olarak mümkün olduğu ölçüde bağlayıcı bir seçim yapmak istemektedir. Seçimlerinin bağlayıcı olmadığı durumlarda dahi mahkeme yine de tarafların seçimine bazı hukuki sonuçlar bağlayabilir.

1. ALTERNATİF UYUŞMAZLIK ÇÖZÜMÜ

Taraflar, mahkemeye gitmenin yalnızca son çare olduğunu ve evliliklerinden veya evliliklerinin sona ermesinden kaynaklanan tüm uyuşmazlıkların, mümkün ve uygun olduğu takdirde, arabuluculuk gibi alternatif uyuşmazlık çözümü yoluyla uzlaşmaya vararak çözüleceğini kabul eder.

Bu kutuyu yalnızca taraflar mahkemeye gitmeden önce aile arabuluculuğunun kesinlikle denenmesi gerektiğini düşünüyorsa işaretleyin. Hukuki sonuçların çok sınırlı olduğunu unutmayınız.

2. MAHKEMEYE İLİŞKİN ANLAŞMA

Uzlaşma yoluyla çözülemeyen bir uyuşmazlık bulunması halinde,⁴⁰ taraflardan birinin veya her ikisinin boşanma ya da ayrılık için işlem başlatmak istemesi de dahil olmak üzere taraflar, o sırada işlemler için en uygun üye devletin hangisi olduğu konusunda bir orta noktada buluşmak için gereken çabayı göstermeyi taahhüt eder.⁴¹ Taraflardan her biri, işbu Sözleşme'yi nazara almayacak bir ülkede yargılama başlatmamayı taahhüt eder.

Bu anlaşmanın hukuki sonuçlarının çok sınırlı olduğunu unutmayınız.

3. MAHKEME SEÇİMİ

Tarafların yukarıda yer alan süre zarfında bir uzlaşmaya varamamaları halinde, taraflar aşağıdaki öncelik sırasına göre yargılama başlatacaklarını münhasıran taahhüt ederler.⁴²

Bölüm I⁴³ uyarınca tarafların evlilikle ilgili konularda uygulanacak hukuk olarak seçtikleri üye devletteki bir mahkemede:

yargılamanın başlatıldığı tarihte üye devlette bulunan aşağıda sayılan mahkemelerde⁴⁴,

- Tarafların ikisinin de mutad meskenin bulunduğu yerde, bulunmuyorsa,
- Tarafların en son mutad olarak ikamet ettikleri ve içlerinden birinin halen orada ikamet ettiği yerde, bulunmuyorsa,
- Davalı (veya ortak başvuru durumunda eşlerden biri) mutad meskeninde, bulunmuyorsa,
- Ortak vatandaşlıklarının bulunduğu üye devlette (Birleşik Krallık ve İrlanda vatandaşları için bu yargı çevresindeki mahkemeler; mülteciler ve vatansızlar mutad meskenin bulunduğu devlet mahkemeleri.).

Evliliğin kurulduğu üye devletteki mahkemede.⁴⁵

Tarafların tercihlerine göre kutulara 1, 2 ve 3 yazarak mevcut üç seçeneği sıralayınız. Seçeneklerin somut bir durumda aynı sonuca yol açabileceğini unutmayınız. Her halde mevzuatı ne ilişkiyi ne de Bölüm I kapsamında yapılan hukuk seçimini tanıyacak bir üye devlet seçmekten kaçınınız. Böylesi bir durumda ilgili kutu boş bırakılacaktır.

Seçilen mahkemenin yargı yetkisini⁴⁶ uyuşmazlığın tamamı veya önemli bir kısmı⁴⁷ için üstlenmemesi veya üstlenememesi durumunda, bir sonraki sıradaki seçenek uygulanır.

Taraflar, yasal olarak mümkün olduğu ölçüde, yargılamanın bu anlaşmaya aykırı olarak başlatıldığı durumlar hariç olmak üzere,⁴⁸ görevli mahkemenin uyuşmazlığın tüm yönleriyle ilgilenmesi gerektiği hususunda mutabıktır.

VII. SON HÜKÜMLER

1. Taraflar, bu Sözleşme'nin aşağıdaki tarihte yürürlüğe girmesini istemektedir:

[Tarih giriniz.]

- Hukuken mümkün olduğu ve üçüncü kişilerin haklarıyla uyumlu olduğu ölçüde, taraflar bu belgede yaptıkları tercihlerin geriye etkili sonuç doğurmasını istemektedir.⁴⁹

? Bu kutucuğu işaretleyerek, özellikle malvarlığı ilişkilerine birden fazla ulusal hukukun ve birden fazla mal rejiminin uygulanmamasını sağlamaya çalışıyorsunuz. Bu kutucuk işaretlenmezse, Sözleşme'nin geriye dönük etkisi olmayacaktır. Bu durum mal rejiminde bir değişiklikte sonuçlanırsa, önceki rejimin tasfiye edilmesi gerekir.

Yukarıda belirtilenlere uygun olarak, taraflar bu belgede yaptıkları seçimlerin daha önceki sözleşmelerde yapmış olabilecekleri çelişkili seçimlere göre öncelikli olmasını istemektedir.

2. Taraflar birbirlerine karşı her zaman **dürüst davranacaklarını** ve özellikle de diğer eşin bilgi edinmekte meşru bir menfaati olduğunda malvarlığı ve borçlarına ilişkin bilgileri diğer eşe **tam olarak** açıklayacaklarını kabul eder.
3. Taraflar, evliliğin son derece kısa sürmesi veya tek taraflı ciddi bir suistimal gibi **istisnai durumda**, her birinin bu Sözleşme'nin hukuki sonuçlarının düzeltilmesi için yetkili mahkemeye başvurabileceğini kabul eder.
4. Sözleşme'deki herhangi bir madde **dürüstlük kuralına** uygun olarak yorumlanacaktır. Sözleşme'deki herhangi bir hükmün **geçerli veya icra edilebilir olmaması durumunda**, geri kalan diğer maddeler etkilenmeden kalacaktır. Yine de tarafların bu belgede ifade edilen tercihlerine azami etki sağlamak için daha esnek bir şekilde yorumlanması gerekebilir.
5. Bu Sözleşme sadece karşılıklı rıza ile **değiştirilebilir**. Her türlü değişiklik yazılı, tarihli ve her iki tarafça imzalanmış olarak ve geçerli olacaktır. Durumun gerektirmesi halinde değişiklik, resmi şekillere uygun olarak yapılacaktır.
- ^{506.} Taraflar bu Sözleşme'yi düzenli aralıklarla ve durumları değiştiğinde, örneğin her ikisinin veya birinin mutad meskeni veya vatandaşlığı değiştiğinde, tarafların çocukları olduğunda veya taraflar başka bir ülkede taşınmaz mal ya da şirket hissesi satın aldıklarında mutlaka **gözden geçirmelidir**. Taraflar ayrıca yasaların değişebileceğinin farkında olup bu nedenle sözleşmeyi gözden geçirmelidir.

Bu belgenin içeriğinin, yapılan seçimlerin veya belirli seçimlerin yapılmamış olmasının benim durumum için ne anlama geldiğinin bağımsız bir hukuk danışmanı tarafından bana açıklandığını ve sonuçlarını tam olarak anladığımı kabul ediyorum. Soru sormak ve düşünmek için yeterli zamanım oldu. Özellikle mali konularla hakkında yeterince bilgilendirildim ve daha fazla bilgilendirilmem bu Sözleşme'yi imzalama kararımı etkilemeyecektir.

[Tarih]

[Yer]

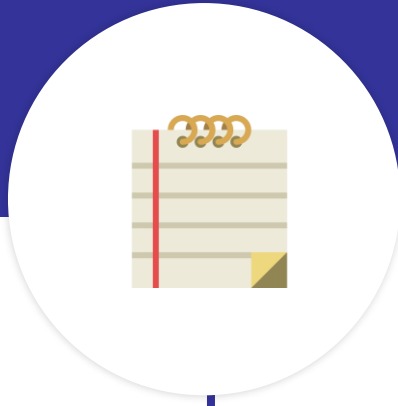
[Eşin İmzası]

Bu belgenin içeriğinin, yapılan seçimlerin veya belirli seçimlerin yapılmamış olmasının benim durumum için ne anlama geldiğinin bağımsız bir hukuk danışmanı tarafından bana açıklandığını ve sonuçlarını tam olarak anladığımı kabul ediyorum. Soru sormak ve düşünmek için yeterli zamanım oldu. Özellikle mali konularla hakkında yeterince bilgilendirildim ve daha fazla bilgilendirilmem bu Sözleşme'yi imzalama kararımı etkilemeyecektir.

[Tarih]

[Yer]

[Eşin İmzası]

04

NOTLAR

NOTES

1 Bazı üye devletlerde evliliğin geçerliliği buna bağlı olabileceğinden, cinsiyet bilgisinin açıklanması gerekmektedir.

2 Bir eşin veya müstakbel eşin birden fazla uyruğa sahip olması durumunda, lütfen tüm uyrukları listeleyniz. Eşlerden birinin vatansız olması durumunda, belgenin amacı doğrultusunda vatandaşı olunan ülke yerine lütfen eşin mutad meskeninin bulunduğu ülkeyi yazınız, bkz. 28 Eylül 1954 tarihli Vatansız Kişilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme'nin 12. maddesi. Kıbrıs, Estonya, Malta ve Polonya bu Sözleşme'ye taraf olmadıkları için, bu gibi durumlarda mutad mesken hukukunu uygulayıp uygulamayacakları belirsizliğini korumaktadır.

3 'Mutad mesken' kavramının resmi bir tanımı bulunmamaktadır. Kastedilen, tüm koşullar göz önünde bulundurulduğunda, bireyin hayatının merkezi olan yerdir. Bireyin genellikle ikamet ettiği ve diğer yerleri ziyaret ettikten sonra rutin olarak geri döndüğü, bireyin aile ve sosyal hayatının ilgi merkezinin bulunduğu yerdir ('yuvasıdır'). Dikkate alınması gereken ilgili olgusal unsurlar, diğerlerinin yanı sıra, kişinin ilgili Devletteki mevcudiyetinin süresi ve düzenliliği ile bu mevcudiyetin koşulları ve nedenleridir. Bir kişinin genellikle tek bir mutad meskeni vardır, ancak kişi başka bir devlette yeni bir yaşam merkezi kurmak amacıyla o devlete taşındığında mutad meskeni değişebilir; kişinin orada sonsuza kadar kalmayı planlaması gerekli değildir.

4 Mültecilerin Statüsüne ilişkin 28 Temmuz 1951 tarihli Cenevre Sözleşmesi'nin ("Cenevre Sözleşmesi") 31 Ocak 1967 tarihli New York Protokolü ile tamamlanan 12. maddesine göre, bir mültecinin kişisel statüsü, ikametgahının bulunduğu ülke hukukuna veya ikametgahı yoksa mutad meskeninin bulunduğu ülke hukukuna tabi olacaktır. Çoğu ülkede bu, mutad meskenin bir bağlantı unsuru olarak vatandaşlığın yerini aldığı anlamına gelmektedir. Lütfen somut statüleri konusunda şüphe duyan, özellikle de mülteci statüsü resmi olarak tanınmamış olan veya sadece ikincil korumaya hak kazanan taraflara tavsiyelerde bulunurken özellikle dikkatli olun.

5 İdeal olarak taraflar kendine özgü bir kimlik ibraz etmelidir. Eşlerin somut durumuna bağlı olarak bu, örneğin pasaport/kimlik kartı numarası, ulusal sicil numarası veya ulusal sigorta numarası olabilir.

6 İlgili tüm AB mevzuatı ve ulusal mevzuat müstakbel eşlerin seçim yapmasına açıkça izin vermediğinden, evlilik gerçekleşmeden önce tarafların uygulanacak hukuku, yetkili mahkemeyi seçmeleri veya maddi hukuka ilişkin herhangi bir konuda anlaşmaları halinde özel dikkat gösterilmesi gerektiğini lütfen unutmayın. Özellikle seçtikleri bağlantı noktasının (mutad mesken veya vatandaşlık) evliliğin akdedilmesiyle birlikte veya hemen sonrasında değişmesi halinde, uygulanacak hukukun evliliğin kurulmasından ve bağlantı noktasındaki değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra seçilmesi daha güvenli olabilir.

7 İşbu Sözleşme, eşlerin evlilikleri ile ilgili konularda yapmış olabilecekleri ve evlilik sözleşmesinin ötesine geçen her türlü anlaşmayı kapsamaktadır. Seçilen hukuk veya yetkili mahkemeye ilişkin önceki anlaşmaların yanı sıra, uygulanacak hukuk tarafından öngörülen kurallardan ayrılan veya bunlara ekleme yapan anlaşmaları da kapsar.

8 Bu model sözleşme çocuklarla ilgili konuları kapsamamaktadır. Çünkü eşler için çocukların yüksek menfaatleri ışığında yeniden değerlendirilmeyi gerektirmeyen neredeyse hiçbir konu bulunmamaktadır. Ancak, tarafların çocukları varsa, bu durum Sözleşme'de tercih yaparken dikkate almaları gereken bir faktördür.

9 Bu anlaşmanın amaçları doğrultusunda, "mahkeme" terimi, evlilik konularında yetkisi olan herhangi bir adli makam ve adli işlevleri yerine getiren veya bir adli makam tarafından yetki devri yoluyla ya da onun kontrolü altında hareket eden diğer tüm makamlar ve hukuk profesyonelleri anlamına gelir, bu tür diğer makamlar ve hukuk profesyonelleri, tarafsızlık ve tüm tarafların dinlenilme hakkı ile ilgili garantiler sunmaları ve faaliyet gösterdikleri üye devletin hukuku uyarınca kararlarının (i) adli bir makama itiraz edilebilir veya adli bir makam tarafından incelenebilir; ve (ii) adli bir makamın aynı konudaki kararıyla benzer bir güce ve etkiye sahiptir.

10 Örneğin, taraflar muadili uygulanacak hukukta düzenlenen bir mal rejimini tercih etmişlerse, bu anlaşmada ele alınmayan, fesih için ilgili zaman noktası, yan yardım, hesaplama yöntemleri vb. gibi tüm konular hakkında bu hukuka tabi olacaktır. Aynı şekilde, tarafların belirli bir tercihte bulunduğu durumlarda, örneğin 'hediye yoluyla alınan malları' kendi rejimlerinden hariç tutmaları halinde, neyin 'hediye' sayılacağına uygulanacak hukuk karar verecektir.

11 Üçüncü kişilerin korunması esas olarak mal rejimi ile ilgili bir konudur. Evlilik mal rejimleri ('MPR') konularında yargı yetkisi, uygulanacak hukuk ve kararların tanınması ile tenfizi alanında güçlendirilmiş işbirliğini uygulayan 24 Haziran 2016 tarihli ve 2016/1103 sayılı Konsey Tüzüğü'ne (AB) katılan bir üye devletteki bir mahkeme, ilk etapta MPR'de yer alan kuralları dikkate alacaktır. 2018 itibarıyla, şu üye devletler MPR'ye taraftır: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Portekiz, Slovenya, İspanya ve İsveç.

MPR madde 28 uyarınca, eşler arasındaki mal rejimine uygulanacak hukuk, üçüncü kişi ile eşlerden biri veya her ikisi arasındaki bir uyumsuzlukta eşlerden biri tarafından üçüncü kişiye karşı ileri sürülemez; yeter ki üçüncü kişi bu hukuku bilsin veya gerekli özeni göstermiş olsaydı bilmesi gereksin. MPR madde 28(2)'de belirtilen belirli koşullar altında, üçüncü kişinin mal rejimine uygulanacak hukuk hakkında bilgi sahibi olduğu kabul edilir. Benzer kurallar maddi hukuk düzeyinde, yani tarafların yürürlükteki ulusal hukuk çerçevesinde belirli bir mal rejimini tercih ettikleri durumlarda da geçerlidir.

12 Miras hukukuna ilişkin hususlar, diğerlerinin yanı sıra, Birleşik Krallık, İrlanda ve Danimarka hariç tüm Üye Devletlerde geçerli olan, yargı yetkisi, uygulanacak hukuk, kararların tanınması ve tenfizi ile miras konularında belgelerin kabulü ve tenfizi ile Avrupa Mirasçılık Belgesi'nin oluşturulmasına ilişkin 4 Temmuz 2012 tarihli ve 650/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğü (AB) ile düzenlenmektedir.

13 Uygulanacak hukuk seçiminin bazı AB üye devletlerinin mahkemeleri tarafından tanınmayabileceğini veya bütünüyle dikkate alınmayabileceğini ve bu mahkemelerin seçilen hukukun emredici hükümlerini geçersiz kılabileceklerini veya uygulanacak maddi hukuk kapsamında yapılan belirli bir seçimi kamu düzeni gibi nedenlerle nazara almayabileceklerini unutmayınız. Ayrıca yasaların değişebileceğini ve sadece belirli durumlarda geçerli olan çoklu ve iki taraflı anlaşmalar (Danimarka, Finlandiya, İzlanda, Norveç ve İsveç arasında evlilik, evlat edinme ve vesayete ilişkin uluslararası özel hukuk hükümlerini içeren ve 2006 yılında revize edilen 6 Şubat 1931 tarihli Sözleşme gibi) olabileceğini göz önünde bulundurun, bu nedenle bu notlarda verilen bilgiler sadece genel bir kılavuz görevi görmelidir.

14 Evliliğin tüm hukuki yönlerinde etki doğurmak üzere, genellikle tek bir ülkenin hukukunun seçilmesi tavsiye edilir. Zira farklı kanunların bir arada uygulanması tutarsız sonuçlar doğurabilir ve dava masraflarını artırabilir. Bu nedenle bu şablon, sadece tek bir ülkenin hukukunun seçilmesini teşvik etmektedir. Taraflar uygulanacak hukukların birbirlerine yama edilmesini kabul etmeye hazırsa, daha fazla seçenek olabileceğini unutmayın.

15 MPR'ye (yukarıdaki not 11) katılan bir üye devletteki bir mahkeme, MPR'ye göre mal rejimi konularında uygulanacak hukuku belirleyecektir. Uygulanacak hukuk bakımından MPR, 29 Ocak 2019 tarihinden sonra evlenen veya mal rejimine uygulanacak hukuku belirleyen eşler için geçerlidir; yargı yetkisi bakımından MPR, 29 Ocak 2019 tarihinde veya sonrasında başlatılan davalar için geçerlidir. MPR Madde 22(1) uyarınca, eşler veya müstakbel eşler, aşağıdakilerden biri olması koşuluyla, mal rejimlerine uygulanacak hukuku belirleme veya değiştirme konusunda anlaşabilirler: (a) eşlerin veya müstakbel eşlerin veya bunlardan birinin sözleşmenin kurulduğu tarihte mutad meskeninin bulunduğu devletin hukuku; veya (b) eşlerden birinin veya müstakbel eşin sözleşmenin kurulduğu tarihte vatandaşı olduğu devletin hukuku.

Genel olarak, mal rejimine ilişkin hukuk seçiminin kabul edildiği durumlarda bile, bu durum emeklilik haklarını kapsamak zorunda değildir ve bir mahkeme, özellikle aile konutu ve ev eşyalarına ilişkin olarak, kendi hukukunun belirli kurallarını, PRP Madde 30 kapsamındaki emredici hükümlere üstün tutabilir.

Nisan 2018 itibariyle aşağıdaki Üye Devletler MPR'ye katılmıştır: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Portekiz, Slovenya, İspanya ve İsveç.

Nisan 2018 itibariyle aşağıdaki Üye Devletler MPR'ye katılmıştır: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Fransa, Finlandiya, Almanya, Yunanistan, İtalya, Lüksemburg, Malta, Hollanda, Portekiz, Slovenya, İspanya ve İsveç.

Estonya ve İskoçya'daki mahkemeler de MPR'ye katılmadan tarafların hukuk seçimini tanıyacaktır. Litvanya'daki mahkemeler ortak mevcut veya gelecekteki ikametgahın, eşlerden birinin vatandaşlığının veya evliliğin kurulduğu yerin hukukunun seçimini kabul edecek ve Romanya'daki mahkemeler evliliğin kurulmasından sonra eşlerden birinin vatandaşlığının, eşlerden birinin veya ortak mutad mesken hukukunun seçimini kabul edecektir. Macaristan ve Slovakya'daki mahkemeler, seçilen hukukun evliliğin kurulduğu tarihte eşlerin ortak vatandaşlık hukuku ile örtüşmesi halinde seçimi fiilen kabul edecektir.

16 Danimarka ve Birleşik Krallık dışındaki tüm Üye Devletlerdeki mahkemeler, 23 Kasım 2007 tarihli Nafaka Yükümlülüklerine Uygulanacak Hukuka İlişkin Lahey Protokolü ('2007 Lahey Protokolü') uyarınca nafaka konularına uygulanacak hukuku belirleyecektir. Protokolün 8. Maddesi uyarınca eşler herhangi bir zamanda aşağıdaki hukuklardan birini nafaka yükümlülüğüne uygulanacak hukuk olarak belirleyebilirler: (a) belirleme sırasında taraflardan birinin vatandaşı olduğu devletin hukuku; (b) belirleme sırasında taraflardan birinin mutad meskeninin bulunduğu devletin hukuku; (c) taraflarca mal rejimlerine uygulanacak hukuk olarak belirlenen veya fiilen uygulanan hukuk; (d) taraflarca boşanmalarına veya yasal ayrılıklarına uygulanacak hukuk olarak belirlenen veya fiilen uygulanan hukuk.

Not: 2007 Lahey Protokolü madde 8(4) uyarınca, nafaka alacaklısının nafaka hakkından feragat edip edemeyeceği sorusu her zaman alacaklının tayin edildiği tarihte mutad meskeninin bulunduğu devletin hukukuna göre belirlenecektir.

17 Çoğu üye devletteki mahkemelerin bakış açısına göre, evliliğin veya evliliğin sona ermesinin doğurduğu ekonomik sonuçlar ya mal rejimi ya da nafaka kapsamına girecektir. Ancak bu şablon, mahkemenin örneğin ev eşyalarının paylaşımı ya da emeklilik haklarının paylaşımı/bölünmesi gibi belirli konuları 'kendine özgü konular' olarak değerlendirmesi durumunda 'diğer ekonomik sonuçlar' için de bir seçenek öngörmektedir..

18 Emeklilik hakları MPR'nin kapsamı dışında tutulmuştur, bkz. MPR madde 1(2)(f), ancak bu istisna katı bir şekilde yorumlanmalıdır ve MPR özellikle emeklilik varlıklarının sınıflandırılması, evlilik sırasında eşlerden birine halihazırda ödemiş olduğu tutarlar ve ortak varlıklarla taahhüt edilen bir emeklilik maaşı durumunda verilecek olası tazminat konularını düzenlemeye devam etmektedir (Gerekçe 23). Bu da MPR'ye katılan üye devletlerdeki mahkemelerin bile kendi ulusal kanunlar ihtilafı kurallarını uygulayacakları anlamına gelmektedir ki bu kurallar MPR'nin kurallarıyla örtüşebileceği gibi örtüşmeyebilir de.

19 Boşanma ve ayrılığa uygulanacak hukuk alanında güçlendirilmiş işbirliğini uygulayan 20 Aralık 2010 tarihli ve 1259/2010 sayılı Konsey Tüzüğüne ('Roma III') katılan bir üye devletteki bir mahkeme, uygulanacak hukuku Roma III Tüzüğüne göre belirleyecektir. Roma III Madde 5(1) uyarınca, eşler, aşağıdaki kanunlardan biri olmak kaydıyla, boşanma ve ayrılığa uygulanacak kanunu belirleme konusunda anlaşabilirler: (a) anlaşmanın yapıldığı tarihte eşlerin mutad meskenlerinin bulunduğu devletin hukuku; (b) anlaşmanın yapıldığı tarihte eşlerden biri hala orada ikamet ediyorsa, eşlerin en son mutad meskenlerinin bulunduğu devletin hukuku; (c) anlaşmanın yapıldığı tarihte eşlerden birinin vatandaşı olduğu devletin hukuku; veya (d) davanın görüldüğü mahkemenin hukuku.

2018 itibariyle, aşağıdaki üye devletler Roma III'e taraf olmuştur: Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Estonya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Macaristan, İtalya, Letonya, Litvanya, Lüksemburg, Malta, Portekiz, Romanya, Slovenya ve İspanya. Hırvatistan, Çek Cumhuriyeti, Polonya, Hollanda ve Slovakya'daki mahkemelerin, seçilen hukukun boşanma sırasında eşlerin ortak vatandaşlık hukuku ile örtüştüğü durumlarda seçimi fiilen kabul edeceğini unutmayın. Taraflar, boşanmaya uygulanacak hukukun belirli yargı bölgelerindeki mahkemelerin emeklilik

haklarının bölünmesi/paylaşılması gibi boşanmanın önemli ekonomik sonuçlarını ele alış biçimlerinin uygulanacak hukuku etkileyebileceğinin farkında olmalıdır.

20 Uygulanacak hukuk seçimi yetkili mahkeme tarafından tanınmasa bile, söz konusu mahkeme tarafından uygulanan maddi hukuk, eşlerin sözleşme yoluyla belirli hukuki sonuçlar üzerinde anlaşmalarına ve böylece geçerli bir hukuk seçimi ile elde edecekleri sonuçların aynısını veya benzerini dolaylı olarak elde etmelerine olanak sağlayabilir. Örneğin, taraflarca nafakaya uygulanacak hukuk olarak seçilen hukuk, eşlerden biri tarafından diğerine ayda 2,000 EUR ödenmesini öngörüyorsa, ancak görevli mahkeme bu seçimi tanımıyor ve bunun yerine nafakanın ödenmeyeceği ve fakat nafaka sözleşmelerinin mümkün olduğu başka bir hukuku uyguluyorsa, mahkeme, bu madde uyarınca, sözleşmeyi, tarafların 2,000 EUR ödenmesi konusunda anlaşmış oldukları bir maddi hukuk nafaka sözleşmesi olarak ele almak zorunda kalacaktır.

21 Bu model sözleşmede seçilen ifade, 650/2012 sayılı Avrupa Parlamentosu ve Konsey Tüzüğünde atıfta bulunulan Formları oluşturan 9 Aralık 2014 tarihli ve 1329/2014 sayılı Komisyon Uygulama Tüzüğü'nün (AB) Form V - Ek III'ün 7. maddesinde seçilen ifadeden biraz farklıdır; yargı yetkisi, uygulanacak hukuk, kararların tanınması ve tenfizi ile miras konularında orijinal belgelerin kabulü ile tenfizi ve bir Avrupa Mirasçılık Belgesi'nin oluşturulması hakkında. Form V - Ek III'te aşağıdaki mal rejimleri listelenmiştir: 7.1. mal ayrılığı, 7.2. müşterek mal ortaklığı, 7.3. mal ortaklığı, 7.4. edinilmiş kazançlar ortaklığı, 7.5. ertelenmiş mal ortaklığı. Bu model anlaşmada, 'edinilmiş kazançlar topluluğu' teriminden kaçınılmıştır çünkü bu terim tarafları yanıltmaya müsaittir. Rejim, özünde, para için bir denkleştirme talebinin varlığıyla değiştirilmiş bir mal ayrılığı rejimidir. 'elbirliği ortaklığı' ayrıca listelenmemiştir çünkü bunun etkileri evlilik öncesi malların dahil edilmesine ilişkin kutucuğun işaretlenmesiyle elde edilebilir.

22 Şüpheye mahal vermemek için 'yasal' ifadesi, özellikle common law yargı sistemleri için içtihat hukukunu da kapsamaktadır.

23 Yasal rejimlerin normalde ortak mülkiyete dahil edilmeyecek veya kazançların değerinin hesaplanmasında dikkate alınmayacak ya da yeniden dağıtımına tabi tutulmayacak varlık türlerinin bir listesini öngördüğünü unutmayınız. Bu listelerden bazıları tarafların evliliğe girerken zaten sahip oldukları mal varlıklarına da atıfta bulunurken (evlilik öncesi mal varlığı), diğer hukuk sistemleri evlilik öncesi mal varlığını en baştan hariç tutmaktadır. Danimarka, Finlandiya ve İsveç yasaları gibi bazı hukuk sistemlerinde, tarafların yalnızca sözleşmeyi imzaladıkları sırada sahip oldukları malları, kapsam dışı bırakabileceklerini unutmayınız.

24 Tarafların kendi aralarında yasal rejimin bir parçası olmayan veya yasal rejimin bir parçası olan ancak üçüncü bir kişinin haberdar olmadığı ve haberdar olmasının makul olarak beklenemeyeceği kısıtlamalar üzerinde anlaşmaları halinde, uygulanacak hukuk tarafından aksi belirtilmedikçe (örneğin, anlaşmanın tescil ve ilan edilmesi halinde anlaşmanın yine de üçüncü taraf etkisine sahip olacağını öngörebilir), bu kısıtlamaların kural olarak üçüncü kişilere karşı etkili olmayacağını unutmayın. Tarafların kendi aralarında kararlaştırdıkları bir kısıtlama, üçüncü kişiler üzerinde etki doğurmasa bile bu anlaşma yine de tazminat talebine vücut verebileceği gibi başkaca hukuki sonuçların ortaya çıkmasına da neden olabilir.

25 Özellikle, mal varlığı değerlerinin veya edinilmiş malların eşit olarak dağıtılıp dağıtılmayacağını veya tarafların farklı bir pay üzerinde (%33 gibi) anlaşmak isteyip istemediklerini ya da her halde belirli bir tarafa belirli malvarlığı değerlerinin tahsis edilip edilmeyeceğini göz önünde bulundurunuz. Ayrıca, zaman içindeki ilgili noktalar da dahil olmak üzere hesaplama yöntemleri, mühlet verilmesi de dahil olmak üzere ödeme koşulları, mülkiyete ilişkin karineleri vb. de göz önünde bulundurunuz. Taraflar, aksi takdirde uygulanacak hukuk tarafından kapsam dışı bırakılacak malvarlığı değerlerini de dahil etmek isteyebilirler. Tarafların üzerinde anlaşmış oldukları meselelere uygulanacak hukukun izin verdiğinden emin olunuz.

26 Emeklilik hakları söz konusu olduğunda, özellikle eşlerden birinin kamu emeklilik planları ("birinci sütun") ya da mesleki emeklilik planları ("ikinci sütun") kapsamında emeklilik hakları elde ettiği durumlarda, bu haklar yarı-kamu hukuku niteliğindeki rejimler tarafından yönetildiği sürece, Bölüm I uyarınca uygulanacak hukukun seçilmiş olması mahkemeler tarafından genellikle tanınmayacaktır (daha geniş anlamda, bkz. yukarıda n. 9).

27 Bir kamu emeklilik planının veya yarı-kamu hukuku niteliğindeki bir emeklilik planının bir tür paylaşım, bölüşüm, katılım öngördüğü durumlarda, Bölüm I (ii)'nin uygulanması, yani tarafların kamu emeklilik planları tarafından üretilen herhangi bir sonucu geri almayı kabul ettiklerinin varsayılması genellikle tavsiye edilmez. Bununla birlikte, ilgili paylaşım, paylaşım, katılım mekanizması isteğe bağlı bir yapıya sahip olduğu sürece, taraflar seçeneklerini kullanarak veya seçeneklerini kullanmaktan kaçınarak, Bölüm I (i) kapsamında belirlenen yasa uyarınca varsayımsa dayalı olarak yaratılan sonuçlardan önemli ölçüde farklı sonuçlar doğuracak biçimde Bölüm I kapsamında yaptıkları anlaşmayı kasten bozmamalıdır.

28 Eşlerden birinin veya her ikisinin sahip olduğu diğer malvarlığı değerlerinin aksine, varlıklarının 'emeklilik hakkı' olarak nitelendirilmesinin, en azından MPR'ye katılan üye devletlerdeki mahkemelerin bakış açısına göre (yukarıdaki n. 11), evlilik mallarına uygulanan yasaya tabi olduğunu unutmayınız (yukarıdaki n. 18). Taraflar, örneğin belirli sigorta ürünleri ile ilgili daha fazla kesinlik istiyorlarsa, 'özel anlaşmalar' kutusuna bir açıklama eklemek isteyebilirler.

29 AB içerisinde sadece DE ve NL kanunları özel hukuka dayalı bir paylaşım, paylaşım, katılım mekanizması öngörmektedir. Birleşik Krallık, İskoçya ve İngiltere ile Galler yasaları uyarınca, emeklilik varlıkları, diğer varlıklar gibi, mahkeme kararıyla eski eşler arasında yeniden paylaşılabilir. Diğer üye devletlerde de ya ilgili emeklilik planının 'birinci sütun' devlet emekliliği olması ya da 'ikinci sütun' mesleki emeklilik olması ancak kamu hukukuna benzeyen hüküm ve koşullarla yönetilmesi ve emekliliğin genellikle kamu hukuku organları tarafından onaylanması nedeniyle kamu hukuku niteliğinde mekanizmalar bulunmaktadır. Tarafların bu mekanizmalara öncelik vermek istemesinin nedenlerinden biri, bu mekanizmaların çoğunda, örneğin bir emeklilik fonuna karşı, eşin üçüncü taraf gibi kabul görmesidir.

30 Mal rejimi hukuku kapsamında paylaşım, paylaşım ve katılımın sadece istisnai olarak, örneğin malların mahkeme kararıyla yeniden tahsis edilebileceği üye devletlerde olduğu gibi, üçüncü kişiler üzerinde etkili olabileceğini unutmayın. Vakaların büyük çoğunluğunda (ii) kapsamındaki anlaşma sadece taraflar arasında hukuki etki doğurur.

31 Bu kurallar yasal nafaka kuralları veya taraflarca başlık IV. 2. (iii)'e uygun kararlaştırılan nafakalar için olabilir. Taraflar, nafakayı düzenleyen kanunun, eski eşin kendi kendine yeterli hale gelmesinin ardından, kendi kendine yeterlilik sadece geçici bir nitelik taşısa ve aynı eski eş emeklilik yaşına ulaştıktan sonra kendi geçimini sağlamak için yeterli imkanlara sahip olmasa bile, nafaka taleplerinin ortadan kalkmasını öngörebileceği konusunda bilinçlendirilmelidir.

32 Taraflar karar verirken, potansiyel vergi sonuçları ve eşlerden birinin ölümünün emeklilik hakları üzerindeki etkisi de dahil olmak üzere bir dizi faktörü dikkate almalıdır. Örneğin, emeklilik haklarının boşanmanın hemen ardından paylaşıldığı/bölündüğü durumlarda bu, bir eşten diğerine aktarılan emeklilik haklarının diğer eş öldüğünde kaybedilebileceği anlamına gelmektedir. Tersine, emeklilik haklarının tahakkuk ettikten sonra paylaşıldığı durumlarda, bu haklar öncelikle emeklilik hakkına sahip olan eşin ölümü üzerine kaybedilecektir. Bir eşin diğerine karşı sahip olduğu nafaka talepleri, uygulanacak hukuka ve sözleşmenin hükümlerine bağlı olarak nafaka borçlusunun ölümünden sonra da devam edebilir ya da etmeyebilir.

33 Kimin 'ortak' çocuk ya da diğer aile üyesi sayılacağına yalnızca hukuki ya da biyolojik açıdan bağlılık temelinde değil, tarafların evlilik birliği sırasında ortaklaşa yaptıkları seçimler de dikkate alınarak karar verilmelidir. Örneğin taraflardan birinin biyolojik çocuğu, ebeveyn olmayan diğer tarafça evlat edinilmeksizin fiilen ebeveyn gibi yetiştirilmekteyse çocuk, yine de 'ortak' çocuk sayılabilecektir.

34 Uygulanacak hukuka bağlı olarak, nafaka ödemeleri nafaka borçlusunun ölümü üzerine sona erebilir.

35 MPR'ye katılan üye devletler (yukarıda n. 11) normalde aile konutunun tahsisinde de genel olarak mal rejimini düzenleyen kanunu uygulayacaktır. Bununla birlikte, acil ihtiyaçlar veya aile içi şiddet nedeniyle geçici tahsis, genellikle bu tür hükümlerin mevcut olduğu hakim hukukunun emredici hükümlerini geçersiz kılarak yönetilir (MPR Madde 30). MPR'ye taraf olmayan üye devletler aile konutunun tahsisini mal rejimi veya boşanma meselesi olarak

nitelendirebileceği gibi sui generis bir mesele olarak da ele alabilir. Bununla beraber aynı şekilde geçersiz kılıcı emredici hükümleri de uygulayabilir.

36 Bu konuların sıklıkla hakimın hukukunun emredici hükümlerini geçersiz kılan yasal hükümler kapsamında ele alındığını ve bu nedenle tarafların uygulanacak hukuk olarak seçtikleri hukuka tabi olmaları gerektiğini unutmayınız.

37 Bu yol haritası, ideal olarak bir mahkemenin bir davanın mümkün olduğunca çok yönüyle ilgilenmesi gerektiği, böylece örneğin nafaka ve mal rejimine ilişkin kararlar arasındaki tutarsızlıkların önleneyeceği ve böylece dava masraflarının azaltılacağı varsayımına dayanmaktadır.

38 Danimarka hariç tüm üye devletlerdeki mahkemeler, 1347/2000 sayılı Tüzüğü ('Brüksel IIbis') yürürlükten kaldıran, evlilik ve velayet konularında yargı yetkisi ile kararların tanınması ve tenfizine ilişkin 27 Kasım 2003 tarihli ve 2201/2003 sayılı Konsey Tüzüğüne ('AB') göre boşanma veya ayrılık konularında karar verecektir. Mevcut haliyle Brüksel IIbis, yetkili mahkemeleri seçme imkanı sunmamaktadır.

Bu, şablonda yapılan bir anlaşmanın eşlerden birinin aşağıdakilerden herhangi birinde mahkemeye başvurmasını engellemediği anlamına gelir: (a) (i) eşlerin mutad olarak ikamet ettiği veya (ii) eşlerden biri halen orada ikamet ediyorsa, eşlerin en son mutad olarak ikamet ettiği veya (c) davalının mutad olarak ikamet ettiği veya (iii) ortak başvuru durumunda eşlerden birinin mutad olarak ikamet ettiği üye devlet, veya (iv) başvuru sahibinin başvurunun yapılmasından hemen önce en az bir yıl boyunca orada ikamet etmiş olması halinde mutad mesken sahibi olması veya (v) başvuru sahibinin başvurunun yapılmasından hemen önce en az altı ay boyunca orada ikamet etmiş olması ve söz konusu üye devletin vatandaşı olması veya Birleşik Krallık ve İrlanda söz konusu olduğunda 'ikametgâhının' orada olması halinde mutad mesken sahibi olması; veya (b) her iki eşin de vatandaşı olduğu devlet hukuku veya Birleşik Krallık ve İrlanda söz konusu olduğunda her iki eşin de ikametgâhının bulunduğu devlet hukuku.

Ancak bu durum, nafaka için geçerliliğini korusa da bu şablonda yapılan seçimin yararsız olduğu anlamına gelmez. Tüm üye devletlerdeki mahkemeler, nafaka yükümlülüklerine ilişkin konularda yargı yetkisi, uygulanacak hukuk, kararların tanınması ile tenfizi ve işbirliğine ilişkin 18 Aralık 2008 tarihli ve 4/2009 sayılı Konsey Tüzüğü ('Nafaka Tüzüğü') kurallarına göre yargı yetkisini üstlenecektir. Nafaka Tüzüğü Madde 4(1) uyarınca, taraflar, bir üye devletin aşağıdaki mahkeme veya mahkemelerinin, aralarında ortaya çıkan veya çıkabilecek olan nafaka yükümlülüğü ile ilgili konulardaki anlaşmazlıkları çözme yetkisine sahip olduğunu kabul edebilirler: (a) taraflardan birinin mutad olarak ikamet ettiği bir üye devletin mahkemesi veya mahkemeleri; (b) taraflardan birinin vatandaşı olduğu bir üye devletin mahkemesi veya mahkemeleri; (c) eşler veya eski eşler arasındaki nafaka yükümlülükleri söz konusu olduğunda: (i) evlilikle ilgili konularda anlaşmazlıkları çözme yetkisine sahip olan mahkeme; veya (ii) eşlerin en az bir yıl süreyle son ortak mutad ikametgâhlarının bulunduğu üye devletin mahkemesi veya mahkemeleri. (a), (b) veya (c) bentlerinde belirtilen koşulların mahkeme seçimi anlaşmasının yapıldığı veya mahkemenin göreve başladığı anda karşılanması gerekir.

Bu seçim malvarlığı ilişkileri için de geçerlidir, ancak sadece birkaç durumda: MPR'ye katılan üye devletlerdeki mahkemeler (bkz. not 11) MPR'nin II. bölümündeki kurallara göre yargı yetkisini üstlenecektir. Madde 7(1)'e göre, taraflar, madde 6 kapsamına giren durumlarda, yani uyuşmazlığın boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali davalarının doğrudan bağlamında ortaya çıkmadığı veya diğer eşin, davaya bakan mahkemenin evlilikle yalnızca uzaktan bir bağlantısı olması nedeniyle madde 5(1) kapsamındaki davaların yığılmasını kabul etmediği durumlarda, yani (a) eşlerin ortak vatandaşlıklarının bulunduğu üye devletin; (b) eşlerin her ikisinin de ülkesinde mutad olarak ikamet ettiği veya, bu mümkün değilse, içlerinden birinin halen orada ikamet ediyor olması halinde, en son mutad olarak ikamet ettiği üye devletin veya (c) davalının (ortak başvuru halinde eşlerden birinin) ülkesinde mutad olarak ikamet ettiği üye devletin mahkemesi olmaması halinde. Bu durumlarda taraflar, 22. madde veya 26(1) maddesi uyarınca hukuku uygulanabilir olan üye devlet mahkemelerinin veya evliliğin hukukuna göre kurulduğu üye devlet mahkemelerinin mal rejimi konularında karar vermek üzere münhasır yargı yetkisine sahip olacağı konusunda anlaşabilirler.

Ayrıca, görevli mahkemenin, uygulanacak hukukta öngörülen takdir yetkisi sınırları dahilinde takdir yetkisini kullanırken, eşlerden birinin kararlaştırılan mahkemeden başka bir mahkemeye 'acil bir şekilde' başvurduğunu da nazara alabileceğini göz önünde bulundurunuz.

39 MPR'ye taraf olan bir üye devletin bir mahkemesi (bu konuda bkz. not 11) MPR kurallarına göre yargı yetkisini üstlenecektir. MPR Madde 5(1), bir üye devlet mahkemesinin Brüksel IIbis kapsamında bir boşanma, ayrılık veya evliliğin iptali başvurusu hakkında karar vermeye yetkili olduğu hallerde, söz konusu devlet mahkemelerinin bu başvuruya bağlantılı olarak ortaya çıkan mal rejimine ilişkin konularda karar verme yetkisine sahip olacağını öngörmektedir. İstisnalar için bkz. not 38.

40 Bu hüküm eşler arasındaki anlaşmazlıklarla sınırlıdır ve Miras Yönetmeliği uyarınca veya başka bir şekilde mirasçılarını bağlamaz.

41 Taraflar yargılamanın yürütüleceği ülkeyi seçerken, o ülke mahkemesinin bu model anlaşmanın I. maddesi kapsamında yaptıkları hukuk seçimini tanıyıp tanımayacağını göz önünde bulundurmalarıdır. Taraflar ayrıca söz konusu meselelere uygulanacak hukuku (mümkünse bir mahkemenin kendi maddi hukukunu uygulamasına izin vermek), adalete erişimi (örneğin dil engelleri) ve mahkemenin duruma yakınlığını (örneğin eşlerin evliliklerinin en önemli bölümünde nerede yaşadıkları, malların nerede bulunduğu) da göz önünde bulundurmaları isteyebilirler. Kutucuklarda bu hususları yansıtan seçenekler bulunmaktadır, ancak uygulanacak hukuk kuralları kapsamında daha fazla seçenek mevcut olabilecektir.

42 Taraflar yargılamanın yürütüleceği ülkeyi seçerken, o ülke mahkemesinin bu model anlaşmanın I. maddesi kapsamında yaptıkları hukuk seçimini tanıyıp tanımayacağını göz önünde bulundurmalarıdır. Taraflar ayrıca söz konusu meselelere uygulanacak hukuku (mümkünse bir mahkemenin kendi maddi hukukunu uygulamasına izin vermek), adalete erişimi (örneğin dil engelleri) ve mahkemenin duruma yakınlığını (örneğin eşlerin evliliklerinin en önemli bölümünde nerede yaşadıkları, malların nerede bulunduğu) da göz önünde bulundurmaları isteyebilirler. Kutucuklarda bu hususları yansıtan seçenekler bulunmaktadır, ancak uygulanacak hukuk kuralları kapsamında daha fazla seçenek mevcut olabilecektir.

43 Bu seçenek, davaya bakan mahkemenin kendi maddi hukukunu uygulayabilmesini sağlamaya çalışacaktır. Bir mahkemenin kendi maddi hukukunu uyguladığı durumlar, kararların kalitesini artırma ve yargılama süresi ile masraflarını azaltma eğilimi gösterir.

44 Bu seçenek, mahkemenin eşlerin yaşadıkları veya eskiden yaşadıkları yere mümkün olduğunca yakın olmasını sağlamaya çalışacaktır. Mahkemenin eşlerin bulunduğu yere yakın olması, delillerin toplanmasını kolaylaştırma ve yol masraflarını azaltma eğilimindedir. Bu tercihin, MPR Madde 6(1) uyarınca mal rejimine ilişkin bağımsız davalar için öngörülen kuralla örtüştüğüne dikkat edilmelidir.

45 Bu seçenek, özellikle evliliklerini eşlerden birinin ne mutad meskeninin bulunduğu ne de vatandaşı olduğu devlette kurmuş olan aynı cinsiyetten eşler için cazip olabilir.

46 Eşlerin yaptığı seçimin yargı yetkisine sahip bir mahkeme ile sonuçlanmaması mümkündür. Örneğin bir eşcinsel evlilik söz konusu olduğunda, mahkeme MPR Madde 9(1) uyarınca yargı yetkisini reddedebilir ya da eşler üye devletin mahkemesini seçmişlerdir ve uygulanacak hukuk olarak eşlerin her ikisinin de sözleşmenin kurulduğu tarihte mutad olarak ikamet ettikleri (ve eşlerin ortak vatandaşlıklarının bulunduğu devlet olmayan) üye devleti seçmişlerdir, ancak daha sonra her ikisi de mutad olarak başka bir üye devlette ikamet etmeye başlamışlardır. İkinci durumda, seçim Brüksel IIbis madde 3 uyarınca mahkeme, başvurulabilecek ülkeler arasında bulunmamaktadır (yukarıdaki dn. 38).

47 Seçilen mahkemelerden hiçbirinin görev alanına girmeyen, özellikle kamu hukuku niteliğindeki emeklilik haklarıyla ilgili bazı meseleler olabileceğini unutmayınız. Bu durum, bir seçeneği kenara bırakıp bir sonraki seçeneğe geçmek için bir neden teşkil etmemelidir.

48 Tipik durum boşanma için öngörülen yargılama yetkisini takiben mal rejimi ve nafaka için de yargılama yetkisinin öngörülmesidir. Mal rejimi ile ilgili olarak bkz. not 39, yani taraflar davanın açılmasından önce veya sonra davanın yürütüleceği yer konusunda anlaşabilirler, bkz. madde 5(2) ve (3) ile MPR madde 7(2). Nafaka Yönetmeliği madde 4(1)(c)(ii) uyarınca, taraflar, evlilikle ilgili konularda aralarındaki uyuşmazlığı çözme yetkisine sahip olan

mahkemenin, nafaka yükümlülüğüne ilişkin konularda aralarında ortaya çıkan veya çıkabilecek uyuşmazlıkları çözme yetkisine sahip olması konusunda anlaşabilirler.

49 Geriye dönük etki esas olarak mal rejimi ile ilgili bir konudur, ancak kutucuğun işaretlenmesi halinde geriye dönük etkinin, yasal olarak mümkün olduğu ölçüde, emeklilik hakları gibi ekonomik konuları da kapsayacağı unutulmamalıdır. MPR Madde 22(2) ve (3) uyarınca, evlilik süresince mal rejimine uygulanacak kanunda yapılan bir değişiklik, eşler aksini kararlaştırmadıkça, yalnızca ileriye dönük etkiye sahip olacaktır. Uygulanacak hukukun veya mal rejiminin geriye dönük olarak değiştirilmesi, üçüncü kişilerin bu hukuktan kaynaklanan haklarını olumsuz yönde etkilemez. Geriye dönük etkinin avantajı, tarafların mal rejimi ilişkileri şimdiye kadar farklı bir yasa veya rejim tarafından düzenlenmiş olsa bile, birden fazla yasanın ve birden fazla mal rejiminin uygulanmamasıdır. Bununla birlikte, geriye yürümezlik ilkesinin çeşitli sonuçlara yol açabileceği unutulmamalıdır. Malvarlığı değerlerinin paylaşımında değişiklik, örneğin mal ortaklığının geriye dönük olarak mal ayrılığı ile değiştirilmesi halinde, eşlerden birinin daha önce kendi adına edindiği herhangi bir mal o eşin tek başına malik olduğu bir mal olması sonucunu doğuracaktır. Uygulanacak hukukun seçiminin uygulanacak hukukta bir değişiklik ve özellikle de mal rejiminde bir değişiklikle sonuçlandığı durumlarda, eski mal rejiminin tasfiye edilmesi gerektiğinden, tarafların geriye dönük etkiyi tercih etmedikleri durumlarda da zorluklar yaşanabilir.